

Piše: Igor Isailović

Finansije i pravo

Najbitniji segment u poslovanju privrednih subjekata jesu i biće finansije, tj. novčana sredstva neophodna za realizaciju poslova. Ovaj segment je danas, u doba recesije, najizraženiji i odlučujući u borbi za nova radna mesta i očuvanje postojećih.

Država je, po svemu sudeći, prepoznala prioritete i u određenim oblastima preduzela odlučne mere. Međutim, proces formiranja sistema je, evidentno, još u toku.

U procesu formiranja sistema država je utvrdila ili je trebalo da utvrdi:

- da je korupcija u bankarskom i finansijom sistemu prouzrokovala najveću štetu državnom sistemu, tj. da je to „državni neprijatelj broj 1“
- da su državne subvencije veliki pokretač privrede i
- da je normiranjem nedvosmislenih pravnih normi neophodno urediti finansijski sektor.

Odlučno sankcionisanje zloupotreba u bankarskom sektoru kao preduslov za privredni rast

Država je započela i nadamo se da će završiti ispitivanje svih zloupotreba u postupcima odobravanja kredita. Zahvaljujući odlučnim merama i istraživačkom novinarstvu demistifikovani su dvostruki aršini u procesima odobravanja kredita.

Zloupotrebama u ovoj oblasti državi i narodu je prouzrokovana višestruka šteta i to tako što su nevraćanjem kredita oštećene banke

Saznali smo da su bankari imali ogromna diskreciona ovlašćenja, pa su odbijali pojedine klijente koji su ispunjavali uslove za kredit, a odobravali kredite klijentima koji nisu imali ni valjane kolaterale (tj. sredstva koja obezbeđuju izvršenje ugovora: hipoteke, zaloge, menice, jemstva, depozite i slično). Većina zloupotreba, kako danas saznajemo, bila su posledica mita i korupcije.

u državnom vlasništvu, ali najviše zbog toga što sredstva nisu dobili privrednici koji bi taj novac utrošili u profitabilne poslove i tako smanjili broj nezaposlenih.

Potrebno je takođe zaštititi banke od nesavesnih pojedinaca kojima namera nije bila da vrate odobreni kredit, već da sumnjivim radnjama osujete potraživanje banaka. Ovaj posao sigurno nije lak, ali principijelna borba, odlučno i strogo kažnjavanje će ostvariti dejstva specijalne i generalne prevencije.

Državne subvencije kao preduslov za privredni rast

U doba krize se određena oblast iskristalisala kao veoma primamljiva kako stranim tako i domaćim privrednicima. Poljoprivreda je konačno dobila svoje mesto u našem privrednom sistemu. Međutim, odlučujući podsticaj države u ovoj oblasti je izostao.

Naime, izostale su dugo najavljivane subvencije države za sve koji su planirali ulaganja u razvoj i modernizaciju i koji su planirali da zaposle posrnula sela. Štaviše poslednjim aferama, i najblaže rečeno, nekordinisanom i neadekvatnom reakcijom na aferu „aflatoksin u mleku“ položaj poljoprivrednika je dodatno ugrožen.

Od mišljenja određenih organa danas zavisi veliki broj poslovnih odluka. Za pravnu državu ovo je poražavajuća činjenica.

Skoro ništa nije učinjeno kako bi se uništena građevinska industrija vratila.

Kada bi i zanemarili da je postupak dobijanja građevinske dozvole nemoguća misija jer se kod nas stalno usklađuju prostorni planovi, ne možemo zanemariti da država nije uradila mnogo na subvencijama u građevinarstvu.

Kredit i tzv. „projektna finansiranja“ su na jako visokom nivou, gotovo neisplativom.

čim naredbama i slično propisuju drugačija prava i obaveze, što je suprotno i ustavu i zakonima.

Nejasno je, kada je ova oblast već ponovo normirana, zašto nisu propisana minimalna pravila za odobravanje kredita.

Kao meru podsticaja država bi mogla za najbolje projekte u pojedinim sredinama odlučiti da dodeljuje besplatno zemljište. Nezamislivi su, takođe, razni fiskalni i parafiskalni nameti. Pod ovim posebno, ali ne i isključivo, mislim na naknadu za prenamenu zemljišta.

Reforma finansijskih propisa kao preduslov za privredni rast

Ni u jednoj zemlji na svetu mišljenja državnih organa ne zauzimaju toliko bitno mesto kao kod nas. Anarhija u bankarskom sistemu zauzima posebno mesto.

Prava i obaveze u pravnoj državi propisuju se zakonom i, izuzetno, podzakonskim aktima. Kod nas je zapravo moguće da se uputstvima, obavezuju-

Nejasno je, takođe, kako nisu sankcionisani oni bankarski službenici koji su odobrili kredite korisnicima koji ne ispunjavaju uslove za kredit?

Naime, **sajt NBS** danas podseća na bazu pozitivnog zakonodavstva jedne zemlje, a ne na par podzakonskih akata, kako je to karakteristično za jednu razvijenu demokratiju. Prebaciti danas novac sa jednog na drugi račun je „viša matematika“ a ne rutina.

Zakon o deviznom poslovanju baziran je na sistemu „šta nije dozvoljeno, zabranjeno je“, što nije u skladu ne samo sa osnovnim pravi-

lima razvijenog sveta, već i sa pravilima koja su postojala u drevnim propisima.

Država ništa nije uradila da spreči **rad društava kojima je jedini cilj bio da oštete**, da ne kažemo prevare, druge privredne subjekte. Sve je više primera da neko prezaduženo društvo prestane da postoji, a da isti osnivači bez bilo kakvih problema i dugovanja otvaraju nova društva i ne-

smetano nastavljaju da rade. Sistem društvene odmazde u ovoj oblasti je jednostavno zakazao.

Dakle, za razvoj privrede potrebne su finansije, a država ima dosta mogućnosti kako bi privrednicima finansije učinila dostupnim. Posledica dobre koordinacije bila bi privredni razvoj koji nam je svima toliko neophodan.

Igor Isailović, advokat